СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 127. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 2-го червня 1936. — VOL. XLIV. No. 127. Jersey City, N. J., Tuesday, June 2, 1936. THREE CENTS

ТРИЮМФ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ В КАРНЕҐІ ГОЛ У НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — Коло 2,000 осіб з Ню Йорку та ближчих і дальших околиць мали нагоду пережити таку музичну насолоду, якої можна рідко в житті зазнати. А ця насолода була для них тим дорожчою, що її викликала чарівна українська пісня, виконана українсько-американською молоддю під майстерською орудою — великого Олександра Кошиця.

А було це на Концерті Української Церковної Музики, що відбувся в неділю, дня 31 травня, в Карнеґі Гол у Ню Йорку з нагоди ювилею 35-літньої діяльности галицького митрополита Андрія Шептицького.

Величавий хор складався з вісьмох менших хорів. Разом виступило на сцені коло 300 співачок і співаків, всі в народних українських строях.

Поодинокі хори, що брали участь.

До цього великого хору входили такі менші хори: Товариство Боян з Нюарку з місцевим диригентом Т. Каськовом, Товариство ім Лисенка з Джерзі Сіти з дириґентом В. Ґелою, Український Хор з Ню Йорку з дириґентом Т. Онуфриком, Товариство Боян з Йонкерс з дириґентом М. Фатюком, Хор Молодої України з Бруклина з дириґентом В. Савицьким, Товариство Боян з Байон з дириґентом В. Мельничуком, Товариство Боян з Елізабет з дириґентом М. Ядловським і Товариство ім. Кошиця з Пасейку з дириґентом С. Грабабем.

Свято відкрив д-р С. Демидчук по анґлійськи, а потім по українськи й у головних начерках зясував причини цього свята, як також ту ролю, яку відограв митрополит Шептицький в українськім суспільнім життю. Митрополит Шептицький, говорив бесідник, це вже не назва особи, а певний громадсько-культурний рух. Бо з тою назвою звязана не тільки церква, але також творення ріжних суспільних інституцій, шкіл, музеїв, шпиталів, банків і т. п. В подяку за те українці на еміґрації справляють отсе свято, „в найбільшому місті, в найбільшій концертовій галі, під мистецьким проводом найбільшого дириґента та для найбільшого, нині живучого, сина української нації".

Хорові виступи.

Після вступного слова розкрилася завіса і перед очима глядачів показався образ, що зворушував українські серця й наповняв їх національними гордощами. На великій сцені стояли у взірцевому порядку триста хористів і хористок. По хвилі появився проф. Кошиць, якому вже на вступі публика справила гучну овацію.

За маґічним потягненням руки великого диригента з триста грудей поплили звуки пісні, раз сильніші, раз тихіші, що відразу схопили слухачів і перенесли їх у країну мистецького упоєння. Кошиць дириґував і з його рук випливали чудові людські акорди. Триста лиць були звернені на руки дириґента і здавалося, що поза дириґентом вони нічого іншого не бачать. Кошиць перебирав пальцями по трьох сотках клявішів, і напоював слухачів чаром, за який вони будуть йому невисказано вдячні.

Хор виконав десять точок, у цілости церковного характеру, серед яких були композиції самого Кошиця, потім Лисенка, Стеценка, Бортнянського і Веделя, тяжка композиція з 18 віку.

Крім виступів хору приемною появою був також виступ панни Люби Каськів, яка при фортепяновім супроводі п. Кузьмяка відограла на скрипці композицію Нордіні.

Привіти від чужих.

Від чужих говорили о. Джан Ля Фарж, співредактор Національного Католицького Тижневика „Америка", як також в імені нюйорського кардинала Гейса говорив монсіньор о. М. Лавел. О. Ля Фарж пригадав своє особисте знайомство з митрополитом Шептицьким і підкреслив його заслуги супроти великого українського народу й католицької церкви. На кінець побажав йому ще довгих літ життя. Також старенький отець Лавел нагадав своє знайомство з митрополитом іще з 1904, коли то він у Римі в перше познайомився з митрополитом. Особистість митрополита була така імпозантна, — говорив о. Лавел — що приковувала загальну увагу більше ніж (тут о. Лавел скромно просив вибачення) особа самого Святішого Отця. Отець Лавел також підніс красу українсько-католицького обряду і заявив, що римо-католицький обряд ні в якому разі не хоче українських католиків зроманщити, а навпаки, хоче щоб українці стисло придержувалися свого обряду, в якому вони можуть бути таксамо добрими, а може й ліпшими католиками, як в римо-католицькому обряді.

НА ВІСТКУ З РАДІЯ ПОКІНЧИЛА САМОГУБСТВОМ.

У місті Бреші дівчина Кресті, суджена летуна славної італійської ескадри „Ля Дісперата", з радія довідалася з комунікату, що її наречений згинув в Етіопії. Дівчина, не надумуючись, узяла револьвер із бюрка та застрілилася саме в хвилині, як із радія озвалися звуки італійського національного гимну. Опісля виявилося, що названець, яке почула дівчина з радія, не було назвищем її судженого, лише іншого летуна з подібним назвищем.

22 МІЛІОНИ БЕЗРОБІТНИХ НА СВІТІ.

Як обчисляє Міжнароднє Бюро Праці, на світі є тепер 22 міліони зареєстрованих безробітних. У Румунії, Данії, Швайцарії, Польщі й Ірляндії безробіття зросло, в інших европейських державах слідний легкий спадок безробіття.

ВІДОБРАВ СОБІ ЖИТТЯ НА МОГИЛІ СВОЄЇ НАРЕЧЕНОЇ.

В місцевости Дуніловичє (варшавське воєвідство) якійсь Марійан Савіцький застрілив свою наречену Олександру Станковичівну, після чого втік та укривався в околичних лісах. Цими днями вбивник вийшов із своєї криївки, пішов на цвинтар і на могилі своєї нареченої відобрав собі життя.

ПІДРІЗАВ ЖІНЦІ ГОРЛО.

Управитель народньої школи в Журавиці, пов. Перемишль, переконаний, що його дружина зраджує його, дістав у ночі напад шалу на тлі заздрости й підрізав сплячій жінці горло. Тим самим ножем підрізав теж собі горло. Обох у грізному стані відвезли суєсіди до лічниці в Перемишлі.

ЕКСПОРТЕРИ ПИВА.

Німеччину вважають за клясичну країну пиворарів. Експорт пива з Німеччини в р. 1933 доходив до 225,000 гектолітрів. Тепер щодо експорту пива побила Німеччину Японія, яка річно експортує 238,000 гектолітрів пива. Японське пиво незвичайно дешеве. Пляшка японського пива коштує менше, як порожня пляшка на німецьке пиво.

ПАМЯТНИК ПУШКІНА В ПАРИЖІ.

В сотну річницю смерти московського поета Олександра Пушкіна в лютім 1937, р. мають відслонити в Парижі памятник поета. Міська рада Парижа відноситься до того пляну прихильно. В цілій Франції має відбутися публична збірка на будову памятника. До Комітету в справі будови памятника належать між іншими Еріо, Пер Венуа, Кльод Фарер.

КОНФІСКАТА КНИЖОК У НІМЕЧЧИНІ.

В більших німецьких книгарнях, зокрема в Гамбурґу, сконфіскували німецькі власті останніми днями всі книжки Стефана Цвайга, Верфля, Васермана, Ролянда й Жіда, цебто авторів, що є приклонниками комунізму, якщо не дійсними комуністами.

ЖИДИ ВИТАЮТЬ ПОЛЬСЬКОГО АМБАСАДОРА.

Між тими, що витали в Ню Йорку новоприбулого польського амбасадора до Злучених Держав, гр. Потоцького, була й делеґація жидівських еміґрантів із Сасова, з Вандерером на чолі. Вандерер в імені жидів повитав гр. Потоцького і сказав, що жиди є раді і вдячні польському урядові, що прислав до Америки на важну політичну стійку чоловіка, що тішиться великою симпатією серед американсько-польського жидівства.

В СОВЕТСЬКОМУ РОБІТНИЧОМУ „РАЮ".

Київські „Вісті" подають допис стахановця Дюканова про селище, в якому доводиться йому жити з іншими шахтярами. „На території селища — пише Дюканов — є два скверики й один фруктовий сад. Коли був за ними добрий догляд, робітники мали де відпочити і погуляти. А тепер залишився про те тільки спогад. Один скверик перетворено на проїжджу дорогу. Дерева поломані чиєюсь підлою рукою. Другий скверик і фруктовий сад у такому стані, розгороджені і служать пасовищем для кіз, які обдирають з дерев кору; влітку тут пасуться корови. Забруджені вулиці перетворились на якісь смітника. Посеред вулиць висипають жужіль і сміття, бо в дворі ніде вже висипати, тай немає ящиків. Довголітні купи сміття лежать на вулицях до сьогоднішнього дня".

ЕЛЕКТРИФІКАЦІЯ СТРИЙЩИНИ.

З фірмою Братя Ґредель у Сколім ведуться переговори у справі постачання електричного струму для сільських громад сколівського повіту. Електрифікацію плянують в т. зв. долині Опору, отже у відомих літнисквих громадах Дуби на, Гребенів-Зелемянка. Славсько і Тухля, а також у Корчині Рустикальному і Шляхотському над Стриєм.

ХОЛМ КОЛИСЬ І ТЕПЕР.

Вулиці йдуть „під гору, опісля згори, а потім знов під гору" (щось як у Львові). Холм значить горб. З „катедральної гори", найвищої в Холмі (як у Львові св. Юра), видно ціле місто як на долоні. Катедра (бувша униїтська, опісля православна) нині римо-католицька (при ній мешкає рико-кат. суфраган люблинського римо-кат. єпископа) має круглі церковні бані (копулі). В місті видно звідси будинки шкіл, перероблені з давніх православних монастирів і семинарій. Біля холмської катедри порохніють хрести і валяться гробниці давніх униїтських і православних достойників. Слід Росії в Холмі ще довго буде значний. В середині холмської катедри можна ще оглядати чудові мальовила церковного мистецтва. Нинішній маґістрат Холму оголосив уже конкурс на перемалювання нутра холмської катедри. Гроші збирають по всій Польщі, навіть при помочі радія. Незадовго мають почати це перемалювання.

ПРИСУД СМЕРТИ В БИДГОЩІ.

Окружний суд у Бидгощі засудив на кару смерти батьковбивника, німецького кольоніста 23-літнього Павла Шімкого зі Садлогощі. Шімке двома ударами сокири приголомшив сплячого батька, після чого підрізав йому ножем горло. Вбивник намагався опісля вбити свого брата, але останньому вдалося втекти. Дальше Шімке скочив до 13-метрової криниці, вдаючи, що відбирає собі життя, але скакав так зручно, що йому нічого не сталося. Сусіди видобули злочинця з криниці і віддали його в руки поліції. Шімке приняв присуд смерти без найменшого враження.

СМЕРТЬ БАНДИТА.

Недавно бориславська поліція зробила обляву в поблизькому селі Попелях на знаного в Бориславщині бандита і вломника Василя Кльоца. Кльоц, що недавно вийшов з тюрми по відсидженні 6-літньої кари, маючи на сумлінню низку грабіжів, не хотів датись арештувати, а навіть кинувся з ножем на одного з постерунковиків. Тоді другий постерунковий ранив смертельно бандита в голову, стріляючи з револьвера. В дорозі до шпиталю Кльоц помер.

ЛІКУВАННЯ ПОЕЗІЄЮ.

Французька лікарка Луція Ґіле написала в журналі „Ревю дю Франс" про свої досвіди з лікуванням деяких психічних недуг при помочі поезії. Показалося, що можна осягнути добрі висліди нпр. у випадках депресії або нервових трансів голосним рецитуванням віршів або навіть тихою внутрішньою авторецитацією. Є це лікувальний засіб дуже легкий і дешевий, бо вимагає тільки доброї памяти і трохи культури.

ЛЯВИНА.

Минулого місяця вибралася в гори Ґрен Сен-Бернард прогулька швайцарських студентів-лещетарів. Вони верталися через прохід Ґрен Сен-Бернард (2,487 метрів) і ледви віддалилися кількасот метрів від станиці пограничної сторожі, впала на них велика лявина. Одному з учасників прогульки вдалося щасливо вигребатися зпід снігу. Він закликав монахів з манастиря оо. Бернардинів, які при помочі пограничної сторожі і своїх славних собак по чотирох годинах праці видобули всіх засипаних і перенесли їх до найближчої лічниці. З сімох учасників прогульки два є у дуже грізному стані.

ПОДІЛЛЯ БУДУЄ КРИНИЦІ.

Тернопільський воєвідський уряд дав почин до пляновоі будови криниць у ріжних місцевостях, що не мають води. Акція відповідає бажанням населення, що потребує глибоких криниць зі санітарних і господарських оглядів, а також до боротьби з пожежами. Воєвідський уряд дасть технічний нагляд, готові пляни і конторися. На будову дістануть громади позички в порозумінні з фінансовими установами. Акція будови криниць потребає кілька літ.

ЗАБОРОНА НАЗВИ „УКРАЇНСЬКИЙ" НА ЗАКАРПАТТІ -- ПРОТИКОНСТИТУЦІЙНА

ПРАГА (Чехословаччина). — Повище доказує С. Росоха в статті, поміщеній у празькому місячнику закарпатської молоді „Пробоєм". Він каже, що в чехословацькій републиці нема ні одного закону, що забороняв би вживання назви „український". А що не є законом заказане, не є неправне. В Чехословаччині всі народности є правними, отже й українська. Конституція забезпечує громадянам право признаватись до якоїнебудь, отже й до української народности. А судове рішення, що вважає назву „український" за противправну, є само противдержавне, бо касує рівноправність горожан, чим нарушує конституцію, що є основним законом Чехословаччини.

СЛОВАКИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ВІЙСЬКА.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Представники словацьких організацій зложили в Ґенеральним Секретаріяті Ліґи Націй протест проти большевицьких вплив у Чехословаччині. Йде тут про договір Чехословаччини з Советами, згідно з яким Совети почали будувати на Закарпатті свою летунську базу. І тому розмістили по багатьох словацьких місцевостях повно советських жовнірів. Є це саперські та летунські советські частини. Запротестовано теж проти того, що по Закарпатті їздять советські делеґації та переводять військову інспекцію Словаччини.

НЕ ДУЖЕ ВІРЯТЬ У ЛЕТУНСЬКУ СИЛУ СОВЕТІВ.

ПАРИЖ. — Часопис „Ле Пті Парізієн" розписується широко про летництво в Советах. Він доказує словами летунського фахівця, що Совети мають чисельно дуже сильну повітряну фльоту, найбільшу в світі. Але більшість їхніх літаків не надається до модерної боротьби підчас війни, бо вони перестарілі. І тому радить Франції не дурити себе дійсною силою Советів щодо повітряної фльоти.

НЕ ХОЧЕ БОРОНИТИ СКОРОПАДСЬКОГО.

ВАРШАВА (Польща). — Польські часописи розписувалися широко перед кількома місяцями про процес, який вівся перед лондонським судом, а в якім ішло про гроші, збирані на пропаґанду бувшого гетьмана Скоропадського, Часописи писали, що зібрані гроші пропали „в кишені Скоропадського". Тепер П. Скоропадський віднісся до адвоката Брохмана, щоб запізвав ті газети до суду. Як подають польські газети, цей адвокат відмовився внести позов, кажучи, що нема для цього підстав.

ЯК РОЗВЯЗУВАЛИ ЧИТАЛЬНІ В ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ. — „Діло" подає, що польські староства часто замикали читальні „Просвіти" нібито „за переступлення означеного статутом круга ділання". Роблено це на донесення польських поліцаїв, що звичайно знаходили в читальнях „бльочки на збирання грошей на бойовий фонд" і „вибухові матеріяли". Таке рішення староства потверджувало звичайно воєвідство, а потім іще й міністерство внутрішніх справ. І таким чином позамикано сотки читалень, Січей і т. п.

А тепер найвищий адміністраційний трибунал вирішив, що всі ті рішення адміністраційної влади були — неформальні.

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК СТАВ ДЕВІЗОВИМ.

ЛЬВІВ. — Земельному Банкові Гіпотечному надано повні девізові управнення, згідно з новими девізовими приписами Польщі. Українські часописи звертають увагу, що в справах купна і продажу чужих валют, заграничних чеків, переказів та всяких фінансових трансакцій із закордоном слід звертатися до цього одинокого девізованого українського банку. Просять теж, щоб закордонні українські часописи повідомили про це українську іміграцію.

ВИСТАВА ОБРАЗІВ РЄПІНА В МОСКВІ.

МОСКВА (Росія). — В Третяковській Ґалерії відкрили 8 травня виставу образів відомого мистця Рєпіна. З цього приводу знавець малярства Ігор Грабар помістив у „Правді" критику, в якій вихвалив Рєпіна і його мистецьку творчість. Рєпін був непримиримим ворогом большевиків і помер на еміґрації. Тому саме Грабар з погордою зазначив, що останні 13 років Рєпіна належать до „білоґвардійців", для яких „релігійний старець" творив свої образи. Він подав далі, що большевицька влада унаслідила 50-літню мистецьку спадщину Рєпіна й тепер міліонові маси можуть студіювати і як слід оцінити ріжноманітне та зворушливе мистецтво великого маляра-реаліста.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
— Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Enter d as nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

В Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЮНІЙНА БОРОТЬБА Й ІМІҐРАНТИ

Боротьба серед робітничих юній за способи орґанізації, котра за останні часи проявилася драматичними виступами й фактами, має велику науку для всього американського робітництва, а для іміґрантів-робітників не тільки науку, але й глибокий інтерес.

Як відомо, ця боротьба за способи орґанізувати робітників обертається коло питання: Хто має становити окрему юнію? Чи всі робітники кождого промислу, чи може робітники кождого звання або фаху або ремесла в рамах кождого промислу?

Як звичайно, історія дає нам усе цікаві, хоч певно не одинокі, причинки до розвязання питання. Історично думка про орґанізацію робітників кождого фаху в окрему юнію старша. Принаймні вона скорше стала основою реальної орґанізації. Вона вийшла ще зі старої системи орґанізації людей кождого фаху в окремий цех. Думка про потребу орґанізації всіх робітників усього промислу в одну юнію зявилася пізніше, коли орґанізування робітників за фахами показало в практиці ріжні недостачі.

Та вийшла ця нова думка в час, дуже непідхожий. Були це часи відкривання нових матеріяльних дібр в Америці, часи орґанізації нових промислів і підприємств, часи великої промислової експанзії. На потребу цих нових підприємств і промислів спроваджувано з Европи й Азії міліони іміґрантів. Іміґранти приходили звичайно з рільничих країв, з низькою життєвою стопою. Американська заплата та життєва стопа була для них часто казковим раєм. Вони легко приймали заплату, далеко нижчу від біжучої заплати американського робітництва. Американські робітники пробували їх орґанізувати для оборони своїх інтересів, але цьому стояла на перешкоді ріжниця мови, а ще більше необізнання цих іміґрантів з формою робітничих орґанізацій.

Трудноші американського робітництва зорґанізувати іміґрантів в робітничі юнії заставили їх закинути заходи орґанізувати іміґрантів у юнії, а зате шукати охорони своїх особистих інтересів іншими дорогами. Іміґранти з Европи й Азії були звичайно чорноробучі, себто нефахові робітники, а американські робітники фахові. Це й заставило родовитих американських робітників переміняти юнійні орґанізації на орґанізації фахових робітників для охорони своїх фахових інтересів.

Як відомо, ці часи минулись. Ті, що колись були іміґрантами, нині оселилися в Америці на стало. Вони вже запізналися з робітничими орґанізаціями та хочуть належати до них для оборони своїх економічних інтересів. Вони часто вже знають це краще як родовиті американці. Вони часто самі стали фаховими робітниками. Та навіть у таких випадках вони всетаки піддержують нову засаду орґанізації за цілими промислами, які більше підходячу для цілі, бо нема в них до неї чуттєвого упередження, зродженого з довгої приналежности до фахової юнії.

Як звичайно, чуттєві упередження мусять з часом уступити реальному розумінню потреб.

1-го ТРАВНЯ У ЛЬВОВІ Й У ВАРШАВІ

1-го травня здається таке вже освячене традицією робітниче свято, що нема що про нього писати.

Але це свято у **Львові** і в столиці держави, до якої побідна Антанта включила Галичину, насуває багато цікавих рефлексій. Року Божого 1936 це свято відбулося під знаком **„людового фронту"**, цебто **спілки соціялістів з комуністами.** І це відразу далося в знаки.

Отже у Львові появилися плякати трьома мовами: українською, польською і жидівською. Це — советська „українізація", защеплена на галицький ґрунт, це советська демаґоґія, яка не знає інших середників, щоби втягти одурених „рутенців" у свої сіти, як показати себе оборонницею „рідної мови". На цю „рідну мову", особливо, коли це Советів нічого не коштує, так легко злапати довірливого „русина", щоби потім зробити з нього те, що вже зроблено з таким самим довірливим „дурним хахлом" на Наддніпрянщині.

Дальше, в поході йшла ґрупа **„пролетарів"** з великим плякатом: „Рідна Школа на державний кошт". Ясно, що комуні наплювать на рідну школу, бож там учать „буржуазних забобонів". Ясно теж, що колиб комуністи стали панами ситуації, ніколи не толєрувалиб ніякої рідної школи, лиш утруднювалиб її існування таксамо, як його утруднюють теперішні пани ситуації. Але чому не блиснути демаґоґією, яка нічого їх не коштує?

А особливо комічне вражіння робило те, що той плякат — „Рідна Школа на державний кошт" — той **український** плякат несли осібняки з виразно палестинським типом.

І інші написи на плякатах в поході були дуже цікаві. На плякатах ППС і жидівського Бунду видніли написи: Хай живе еспанська революція! Хай живе червоний Китай! Хай живе людовий фронт у Франції! Проти фашизму! Іншими словами, соціялісти кричать: „Хай живе спілка з комунізмом, хай живуть большевики!"

Цей рефрен повторювався й у Варшаві. У варшавськім поході видніли написи: Хай живе червона армія! Хай живе польська советська республика! І це в поході, в рядах, які охороняла міліція ППС — польської соціялістичної партії! А соціялісти вийшли на вулицю з большевицькими гаслами і в союзі з большевиками!

Ці речі треба собі добре запамятати. Треба запамятати, що соціялісти злигалися тепер у спільнім фронті, влаштовують спільні виступи, мають спільні гасла й спільні політичні цілі (знищення фашизму), що вони активно підтримують заграничну політику Советів і активно збільшують силу і могутність Сталіна.

Це треба собі усвідомити. Треба усвідомити, що соціялізм, з яким у нас кокетувала неодна політична ґрупа українська, перейшов у ряди оборонців СССР, у ряди оборонців Сталіна, стоїть під державним прапором Москви і є ворожий українству. Ідучи разом з комуністами, соціялізм активно підтримує світ ідей і політику відвічного гнобителя нашого народу, Москви.

Хто ще не стратив віри в соціялізм, мусить поставити українським соціялістам жадання: зірвати спільний фронт з Москвою і виступити з „людового фронту". Коли вони того не зроблять, то витягти всі консеквенції, себто визнати, що не лише боротьба з комунізмом, а й боротьба з соціялізмом є нашим пекучим національним завданням. Бо не можемо бути в однім ряді з тими, що допомагають своїм інтернаціоналізмом Москві.

ФРАНЦУСЬКИЙ КОМУНІСТ У СССР

II.

Жак Берже починає свій лист цими словами:

„Проживши кілька місяців в СССР та після довгої внутрішньої боротьби, я з болем прийшов до переконання, що не можна знайти найменшого звязку між Сталіновим режімом та соціялізмом, як його французький робітник може собі уявляти, бажати і приймати... Дійсно, треба бути росіянином, щоб прийти на думку будувати в країні без шляхів найбільші в цілім світі фабрики автомобілів, і щоб для цього без жалю жертвувати хліб і кров міліонів нещасних людей, жорстоко визискуваних. Це тільки в Росії можна думати про непотрібне й абсурдне встановлення рекордного числа 500 бактеріольоґів в інституті, який не має і 50 мікроскопів у добрім стані. Не можна собі по правді уявити такого европейського уряду, що своєю аґрарною політикою викликав би руїну хліборобства і знищення трьох четвертин скоту в цілій країні і який би радив після цього голодним мешканцям міст розводити домашніх кріликів... По правді кажучи, дуже дивно, що правда про Сталінову Росію ще так мало відома. Ті люди, що бували і працювали в советськім Союзі, особливо від року 1930, приносили жахні відомости, цілком згідні між собою, так, що після них треба вважати за ніщо балаканину подорожників та „делеґатів", спрямованих „Інтуристом" й через „Ґепеу". Уже давно правда булаб нам відома, як би ми слухали цих людей без упередження; але ми вважали за ліпше кричати про наклепи і затуляли вуха".

Ж. Берже наводить далі факти советського життя, як він їх бачив на власні очі. Він пише:

„Загальна нужда. В містах постійне недоїдання, що доходить інколи до голоду. Недостача теплої одежі в країні, де холод може досягати 40 ступнів під нулею (один погляд на вулицю в січні вистарчив би, щоб вмить розбити ілюзії французького гостя) Збільшення злочинности і блукання дітей: нові „безпритульні" — це діти селян, вивезених міліонами на північ, в умовах нечуваної жорстокости, в часі примусової колєктивізації... В СССР нема не тільки ніякої риси демократії, навіть хочби обмеженої на членів комуністичної партії, але й усі ті робітничі ґарантії, які нам показували, як типові установи „диктатури пролєтаріяту", були скасовані одні за одними: робітнича й селянська інспекція, вільний вибір робітничих делеґатів до дирекції підприємств, опіка частин червоної армії над фабриками, щоб згадати тільки найхарактеристичніші.

„Що ми відповідали, коли нас питали пояснити, чим ріжниться державний соціялізм від державного капіталізму? Ми згадували про ці робітничі ґарантії і цього вистачало. А що лишається сказати тепер? Нічого. Яку вагу має те, що скасоване присвоювання прибутку, коли диктаторська держава, на яку громадяни не мають ніякого впливу, доводить визиск і гноблення осіб до такої міри, про яку ніякий капіталіст, під ліберальним політичним режімом або навіть під фашистівською владою, не смів би й мріяти? Матеріяльне положення советського некваліфікованого робітника є гірше ніж положення безробітного у Франції.

„Якщо слова мають значіння відповідне до того, що є в словниках, то треба знати раз на завжди, що в СССР нема ні советів, ні професійних союзів (робітничих юній) ані **комуністичної партії...** Я не хочу тут торкатися того питання, чи є схожість устрою між сталінівським державним капіталізмом та між режімом, до якого прямує фашистівська держава. Але одна річ є певна: **матеріяльне і моральне** положення робітників в СССР є гірше, ніж у Німеччині, щоб згадати між фашистівськими країнами ту, яку я добре знаю.

„Я пригадую деякі факти навмання: **Перевага війська.** Петербург, березень 1935 р. Підстаршина червоної фльоти штовхає мене при касі в кіні, куди я вже подавав мої два рублі. Я довідався, що військові мають право проходити кожного часу перші, замісць того, щоб ставати в чергу. Як чужинець, я маю право робити таксамо. Але я не використовую свого права. Цього я не можу робити, бо так я розумію соціялізм".

III.

Про рівень матеріяльного життя советських громадян Берже подає цікаві подробиці. Вчений співробітник великого наукового інституту заробляє місячно 300—400 рублів і не має права купувати в кооперативах. А кільо хліба коштує 2 рублі 20 копійок, кільо масла — 32 рублі, пара поганих черевиків — 100 рублів, вовняний плащ від 500 до 1000 рублів. Щоб тільки прохарчуватися, мусить службовець працювати в двох установах, по 12—14 годин денно. Берже зазначає, що робітники в советській індустрії мусять працювати 10—12 годин денно і всеж не можуть заробити на прожиток.

„Всюди в СССР вам розкажуть сміховинку, що ледви чи є перебільшенням щоденної дійсности: „Ну, як житете? Маєте добру посаду?" — „Так, я маю добре місце, моя жінка теж працює, також і мій син і дочка працюють".

„А скажіть мені, з чого ви живете?"

„О, не турбуйтеся, ми маємо нашого старшого сина, що є безробітний в Америці, так він нам посилає перекази, щоб ми могли купувати в крамниці „Торґсіну"...

Берже жив у Петербурзі після вбивства Кірова і бачив, як влада висилала тисячами нічим невинних громадян із міста, з родинами. Засуджених на заслання було так багато, що стації в Петербурзі були переповнені цими людьми цілих два тижні. Між висланими було багато соціялістів і демократів. Засуджені на вигнання продавали за безцін свої меблі та взагалі речі домашнього гсподарства.

Берже зазначує:

„Тим нерозумним, що мені закидують, що я маю інтерес до долі людських створінь „буржуазного походження", я відповім тільки це: Ті самі способи терору уживається послідовно до всіх кляс населення. В травні я зустрів на лінії Витебськ—Київ вагони для скоту, наповнені селянами. (Очевидно, це були вислані з України. — М. М.). В цей самий момент репресії звертаються ліворуч, в ряди комуністичної партії".

Берже, оцінюючи „дух і стиль" тої влади, що панує в СССР над народніми масами, знаходить для неї порівнання серед **бандитів і ґенґстерів.**

В розділі своєї статті, що зветься **„бандитські слова"**, він наводить такі думки, які йому доводилося чути з уст дисциплінованих сталінців:

„Ці люди, що просять милостині, це бувші буржуї. Виб повинні були цьому радіти".

Або таке:

„Ліпше засудити десять невинних, як дати втекти одному винному".

А то ще й ось які міркування чув Берже від сталінців:

„Один чи два міліони людей умерло з голоду в час боротьби за пятилітній плян? Яке це має значіння, коли пізніше ці прекрасні фабрики дозволять нам прогодувати на 10 міліонів більше робітників?"

На культурного француза советська дійсність зробила страшне вражіння. Він не міг звикнути до життя під владою Сталіна і виїхав з СССР, зневірений у своїх надіях. Свою статтю Берже кінчає цими словами:

„Після всього, невідомо, куди прямує Росія тим страшним шляхом, яким її веде Сталін. Нехай Росія дозволить нам зорґанізувати наше життя зовсім інакше.

(Кінець).

М. М.

З життя варятів.

Діється це в заведенні для умово недужих.

На височезній драбині, на найвищім щаблі стоїть маляр і малює стелю.

Нараз підбігає варят.

— Пст! Пане майстер! — кричить. — Тримайте міцно пензель, бо я забираю драбину!

Д-р Кирило Трильовський.

Д-Р ЕДВАРД БЕНЕШ

НОВОВИБРАНИЙ ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

(1)

На Градчанськім замку в Празі засів д-р Едвард Бенеш яко президент Чехословацької Републики. Був він правою рукою президента-визвольника д-ра Масарика при будуванню цеї републики і позістав нею і підчас орґанізації та консолідації цеї нової в Европі держави. Він належить до тих, що найкраще зрозуміли провідні ідеї Масарика і переняли від нього і його тактику серед дуже скомплікованих внутрішніх і внішних обставин. Вибір д-ра Бенеша стався на виразне бажання д-ра Масарика, висказане в акті зречення з президентури, і це є також незвичайна — чи не остання вже — прислуга цього великого державного мужа для своєї вітчини, що він ще за свого життя допильнував вибору д-ра Бенеша на свого безпосереднього наступника і в цей спосіб не допустив до глупих і безплодних партійних боротьб, котрі могли би дати остаточно дуже мізерний і шкідливий для дальшого розвою держави вислід.

Д-р Едвард Бенеш — це наймолодший син Матвія Бенеша і його жінки Ганни (і жінка Едварда Ганною зветься). Батько його був селянином, котрий, тяжко працюючи на своїм невеликім ґаздівстві — всеж таки дав синам гарну освіту. А хоч Едвард в школах і спортом займався, то всеж таки пильно учився, багато читав та студіював чужі мови. Перейшовши до університету, підпав він під вплив Масарика і, йдучи за його порадою, рішився виїхати уже на другий рік університетських студій до Парижа.

Він постановив тут жити з літературної праці: писати до чеських часописів про французькі справи, а до французьких — про чеські. — Та щодо того останнього — то не легко йому ішло, тому, що французькі видавництва стояли переважно на тому становищі, щоби радше їм платити за те, що поміщують на своїх сторінках чиюсь статтю. Та всеж таки Бенеш писав біля сто статтей річно, а рівночасно студіював політичні науки в Парижі, а правничі в Діжоні. Зрештою проживав він ще і по пару місяців в Лондоні та в Берліні, закріпляючи за собою знання тамошніх мов. Він і своїх шкільних товаришів заохочував до такої праці, висказуючи думку, що „лише високоосвічена людина може принести якнайбільшу користь своїй вітчині".

Коли вибухла світова війна — був вже Бенеш доцентом соціольоґії в ческім університеті в Празі. Він мав широку політичну освіту і знав добре, що така поліційна держава як цей зліпок — Австро-Угорщина не має властиво внутрішньої сили. Він вступив отже в ближчі зносини з Масариком та іншими визначними політиками, щоби приготовити на випадок збігу корисних обставин — відірвання від Австрії та оснування своєї власної держави.

Перебіг тої ческої революційної роботи є надзвичайно інтересний і я вже в моїй статті про Масарика кинув трохи світла на ті події.

В серпні 1914 р. їздив Масарик до Голяндії і побачився зі своїми важними приятелями з журналістичного світа заграниці.

Повернувшись до Праги, він скликав перший раз своїх приятелів з реалістичної партії і виложив та пояснив їм свої пляни. — Це сталося початком оснування **„Мафії"** котра таку важну ролю відіграла у визвольних змаганнях Чехів.

З запертим духом слухали вони виводів і звітів Масарика. Вони довідувались від нього про важні закулісові справи у Відні, про те, що діється у віденських урядових кругах та по міністерствах. Були там вісти і про наради міністрів і про міністерські розпорядки. Відчитував він і копії листів австрійського міністра справ внутрішніх Гайнольда, та звітів до „армеоберкомандо" то є до начального вожда архикнязя Фридриха. Та подавав їм д-р Масарик і звіти про положення у всіляких інших краях і антанти і потрійного союза.

Звідки це все дісталося до відома Масарика, цього Масарик членам „Мафії" не казав і лише д-р Бенеш підчас повороту з редакції „Часу" довідувався від нього про всю правду, про льокая міністра Гайнольда — Кованду, та про важну ролю в тій справі поета Махара.

Пізніше сам Бенеш їздив до Відня, щоби привозити звідтам ті важні відомости, одержані з рук Махара. Їздив він і до Дрездена в Німеччині, де на головній почті діставав анґлійські часописи, пересилані приятелями Масарика з Лондону. Вісти з тих часописів використував зручно д-р Бенеш в орґані Масариківців „Часі", куди вступив яко безплатний співробітник.

Як знаємо — то в грудні 1914 рішився Масарик поїхати до Риму, щоби розслідити на місці настрої італійського уряду. Про його кроки довідалися шпіони австрійського посольства в Римі, а сам посол дав знати до Відня, щоби Масарика арештовано, коли буде вертатися домів. Але і про це довідався Кованда — отже і Бенеш, і цей умовленими з Масариком словами дав йому телеґрафічно знати. щоби не важився верртатись.

Нараз і Бенешеві загрозила небезпекка: його візвано до військової муштри. (вправ). Це його занепокоїло: ануж австріяки зрозуміли, про що йшло в його телеґрамі до Масарика? Один з його приятелів — урядовець — виробив йому (не зважаючи на візвання до муштри!) в хитрий спосіб — пашпорт до Швайцарії. — Бенеш переїхав щасливо границю та стрінувся в Ціріху з Масариком. З ним відбув він важну нараду, на котрій постановлено, що Масарик уже цілу війну має лишатися за границею, а Бенеш — таки до Праги вертатись. Він це з великою відвагою і зробив, та привіз зі собою цілу купу важних військових і пропаґандивних брошур.

Тичасом д-р Масарик зорґанізував у Швайцарії тайну, законспіровану сполуку з Прагою, де заложено правдивий революційний варстат. Тут один патріот-столяр виготовлював такі спеціяльні скринки, що в їх стінах можна було дуже спритно ховати листи та часописи. Крім цього мали заговірники ще і такий спосіб, що звичайну картку кореспонденційну розколювали, а між обі половини вкладали листи, написані шифрами. Один знову зручний інтроліґатор зліплював ті обі половинки так гарно, що ніхто не годен був підозрівати тут щось непевного.

Також і цілком невинні книжки висилано з Праги до Швайцарії і навпаки. Однакож у їх компатурки були вклеені обширні звіти і докладні відписи ориґінальних документів віденського уряду. І з незвичайною скорістю появлялися вони потім у часописах антанти.

Австріяки ломили собі голову над тим, якими дорогами дістаються до преси західньої Европи ті у великій тайні держані справи.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

КОМУНІСТИЧНІ КЛОПОТИ.

Відомий анґлійський журналіст сер Бернард Перс у статті про відносини між Анґлією й Росією, написаній на запросини ґазети „Манчестер Ґардіен", згадує про тяжкі клопоти деяких людей, у які їх поставив прихід Гітлера до влади в Німеччині.

Каже він:

„Відразу стало неможливим осуджувати методи в однім краю, які похваляється в іншім".

Відома річ, хто має такі клопоти. З одного боку комуністи, що признають насильні способи для Сталіна, а не признають їх для Пілсудського, Мусолінія або Гітлера, з другого боку фашисти, що осуджують насильства Сталіна, але похваляють їх у Пілсудського, Мусоліңія й Гітлера.

ІВАН ФРАНКО Й НАСИЛЬСТВО.

Цікаво було би вгадати, як поставивсяб до цих партій Іван Франко.

Відомо, за його життя це питання не було пекуче, бо хоч уже бували рухи, що називалися комуністичними, вони не мали ще справжньої сили вживати насильства або від нього здержуватися. Тому й говорити про те, як відносився би Франко до таких засобів, можна тільки на основі його висказів про інші справи.

Можна би наприклад знайти на це відповідь у його поемі „Беркут", де він писав:

Я не люблю тебе, ненавиджу, беркуте,
За те, що в грудях ти ховаєш серце люте,
За те, що кров ти пеш, на низьких і слабих
З погордою глядиш, хоч сам живеш із них,
За те, що так тебе боїться слабша твар —
Ненавиджу тебе за теє, що ти цар.

ІНШИХ СЛУХАЙ, СВІЙ РОЗУМ МАЙ.

Відомо, не на те наводиться слова великого поета, хочби він був великим мислителем, щоби про справу зовсім уже не думати, а приняти про неї висновок, до якого дійшов великий поет-мислитель.

Хто таке робить, той якраз не розуміє основного духа великих людей. Адже й Іван Франко говорив:

Не звикай незвісними стежками
Йти за іншим сліпо мов у дим;
Бо як стануть пастухи вовками,
Треба вівцям пастися самим.

Що Франко розумів під „незвісними стежками", догадатися не трудно. Це нові справи, нові питання, нові проблеми. „Йти за іншим сліпо мов у дим", значить приймати чужу думку, не думаючи самому.

ФРАНКО Й ПРОВІДНИК.

Тут Франко немовби говорив свому читачеві: Як ти мене вважаєш за свого провідника, то не йди за мною сліпо. Передумай усяку справу самий, бо що буде з тобою, як я помилюсь?

Чи назвав би Франко провідником того, хто каже своїм послідовникам ходити за собою насліпо, як у дим?

ЛЮДИ Й ВІВЦІ.

Порівнання людей з вівцями це досить терпкий вислів. Франко знав, як вівці ходять за своїм проводирем сліпо.

Як пастух поставить паличку через стежку баранові, що веде череду, і він її перескочить високим скоком, то всі вівці в тому місці теж будуть скакати високо, хочби пастух уже забрав палицю.

І чували ви певно, що у великих різницях вівці женуть на заріз так, що пастух веде зі собою на різницю самого тільки барана-провідника, а решта овець іде на осліп за бараном. Як пастух підійде до різника, він забирає з собою барана-провідника, а вівці лишає з різником.

НЕПЕРЕВАРЕНІ ІДЕЇ.

Іван Франко в своїх відчитах у Перемишлі, котрі він потім видав окремою книжечкою, гостро критикував українську молодь під російським пануванням за її неґацію народности.

Він приписував цю неґацію „неперевареним соціялістичним теоріям". Через ці неперееварені соціялістичні теорії молодь доходила до погляду, що „в Елізіюмі будучого, недалекого (як тоді вірили) соціялістичного раю потонуть усякі національні партикуляризми і що загалом розвязання економічних питань безрозмірно важніше від усіх інших... В кругах тої української молоді панувало переконання, що розвій іде до зливання народностей докупи і що плекання якоїсь національної окремішности, то реґрес".

Франко, видно, думає, що якби та молодь була як слід переварила соціялістичні теорії, то вона не була би дійшла до заперечення народности. Адже й Франко пізнав соціялістичні теорії, адже й він признавав вагу розвязання економічного питання, але він притому признавав теж потребу розвивання народности.

Нема що додавати, що неперееварена національна ідея може довести людину до неґації ваги економічного питання.

НАСЛІДКИ НЕҐАЦІЇ.

„Розуміється, що заборона українського слова (російським урядом) для таких людей не мала ніякого значіння, а дехто навіть готов був бачити в ній прислугу для російського поступу", пише Франко.

„Супроти цього не здивуємось і тому фактові, що про цю нечувану заборону з України до Галичини крім двох голосів — Драгоманова (в „Друзі") і, здається, Кониського в „Правді", ніхто не обізвався ані словом".

Можемо собі зясувати, скільки власне поступ українського народу стратив через таке байдуже відношення українського громадянства до такого важного факту, як заборона українського слова російським урядом. Як інакше була би виглядала українська справа в часі світової війни, якби заборона українського слова була знайшла відразу загальний відгук у широких кругах українського народу під царатом.

УВАГА! **УКРАЇНЦІ-ЛЕМКИ ТА ВСІ УКРАЇНЦІ!** УВАГА!

ОРҐАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ В АМЕРИЦІ

ОТЦИМ ПРИГАДУЄ, ЩО

Перший Лемківський Конґрес в Америці

відбудеться

В СУБОТУ, ДНЯ 6-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1936 РОКУ

в Українськім Нар. Домі, при 849 Н. Френклін, Ст., Філядельфія, Па.

ПОЧАТОК В ГОДИНІ 10-тій РАНО

ПРОГРАМА КОНҐРЕСУ:

1) **Відкриття**; 2) **Вибір Президії і Комісій**; 3) **Відчитання протоколу**; 4) **Звіти головних урядників**; 5) **Звіт Контрольної Комісії**; 6) **Дискусії над звітами**; 7) **Реферати**; 8) **Приняття статута**; 9) **Справа орґану**; 10) **Вибір нового уряду**; 11) **Внески і запити**; 12) **Відчитання резолюцій.**

Участь в Конґресі обовязково повинні взяти представники всіх Комітетів Оборони Лемківщини.

До участи запрошуємо також всі Хвальні Українські Національні Товариства та Орґанізації, як також поодиноких П. Т. Громадян.

Якнайбільша скількість учасників побажана; всіх радо витаємо.

Перший Конґрес Українців-Лемків в Америці має засвідчити поступ української національної ідеї і розвій на шляху соборництва. Станьмо твердо в обороні наших західних кордонів-Лемківщини в імя Соборности Українських земель. — **Головна Управа.** 127

ГОЛОСИ ЗАКОРДОННОЇ ПРЕСИ ПРО ЛЮБКУ КОЛЕССУ

В останньому сезоні почала наша славна пяністка знову дуже оживлену концертову діяльність, увінчану триюмфальними успіхами в публики та найвищими похвалами у фахової критики. Хочемо поділитися з нашими читачами бодай винятками із великого числа рецензій.

„Берлінер Таґеблят" з 3. III. 1936: „Головний успіх концерту мала Любка Колесса, яка з осліплюючою віртуозністю та прекрасною музикальною вдумливістю виконала концерт е-моль Шопена"...

„Берлінер Морґенцайтунґ" з 4. III. 1936: „Найкращою точкою вечора був рішуче концерт е-моль Шопена у виконанні Л. Колесси".

„Берлінер Берзенцайтунґ" з 3. III. 1936: „Хвилі одушевлення піднялися значно вище, коли Любка К. закінчила концерт Шопена. Це було знову мистецьким досягненням великого стилю..."

„Берлінер Цайтунґ": „Л. К. може домагатися найвищих похвал, які ми винні цьому вечорові. Вона грала концерт Шопена з ґеніяльною вервою..."

„Фелькішер Беобахтер": „Л. К. виконанням того симфонічного концерту зробила досягнення, гідне її світової слави"...

„Альґемайне Музікцайтунґ": „Л. К. належить до пяністок, яких ніколи не забудемо... Зпоміж молодої ґенерації займає вона безумовно виняткове становище..."

„Лайпціґер Абендпост": „Любку Колессу треба зачислити до найбільших пяністок сучасности. Її незрівнане багатство нюансів і тонкостей удару пориває безпосередньо слухачів..."

„Дрезденер Анцайґер" з 7. II. 1936: „Рідко коли можна зустрінути артистку, у якої панувалаб така гармонія між духовим виразом та її зверхньою появою, як у цієї українки"...

„Дрезденер Наесте Нархріхтен": „Вже третім наворотом грала цієї зими Л. К. у Дрездені і кожним разом викликувала ця знаменита артистка нові враження..."

„Дрезденер Анцайґер": „Л. К. очарувала й зачарувала концертом Моцарта і виконавців і слухачів. Це було ідеальне віддання твору"...

„Гамбурґішер Корреспондент": „Концерт Л. К. був музичною подією першорядного значіння. Л. К. є пяністичним феноменом, вивінуваним усіми чудесними дарами ґенія"...

„Базелер Національцайтунґ": „Л. К. — це елементарний фортепяновий талант. Вона опановує слухача від першої до останньої ноти. Назовні персоніфікація спокою, сипле внутрішнім вогнем і силою..."

„Ціріхер Цайтунґ": „Л. К. можна зачислити до найцікавіших пяністок. Це надзвичайний талант з відтворчим темпераментом... Вона вміє ломити „опір" салі і каже вірити в себе".

„Гуфондстадсблядет", Гельсінґфорс: „Подією сензаційного значіння був виступ Л. К. Суверенне опанування матеріялу і під технічним і під духовим оглядом викликує найвище признання".

„Амстердамер Гандельсблядт": „Вершком вечора було феноменальне виконання концерту Л. Колессою. Її перша поява у нас була несподіванкою. Цим разом публика була її досягненням заскочена. Це було вже обявлення. Успіх був незвичайний"...

*

Побіч цих загальних очерквнень виступів та успіхів Л. Колесси всі рецензії займаються ще подрібно виконанням програми та пяністичними й духовими прикметами нашої пяністки.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО РІШАТИМЕ В БУДУЧІЙ ВІЙНІ?

Наші молодші політики повинні уважно читати статтю нашого старого політика В. Винниченка, поміщену в 120 числі „Свободи". Бо ця стаття є фактично признанням до помилок, які поповнювали колись наші соціялісти, а між ними, як їх передовий лідер, В. Винниченко. Вона є також тихим признанням, що „партійництво" і „клясовість" нас не доведуть до нічого, а треба таки шукати внутрішнього національного обєднання і то, як радить п. Винниченко, від найправіших до найлівіших включно. Бодай на старість додумався до того Винниченко!

Всетаки, те його признання виглядає дуже підозріло і непевно. Також занадто чорними красками він розмальовує наше положення. Мовляв, вороги наші дуже сильні, мають тенки, аеропляни, всякого роду зброю, а ми вже зовсім нічого не маємо. Так вже зле з нами не є: бо хоч п. Винниченко щойно тепер до цього додумався, то впротовж 10-тьох літ праця на нашім національнім полі не спала. Були вінші люди, що щось робили, щоби ту нашу національну силу створити.

Українська суспільність за той час без п. Винниченка творила національстичний фронт, захоплюючи широкі маси українського загалу, винищуючи партійництво та недисциплінованих отаманчуків. Тому ми нині не є вже такі безсильні і такі розбиті, як це собі уявляє п. Винниченко. Правда, що наші вороги мають тенки й аеропляни. Алеж хіба в їх арміях нема соток тисяч, а може й міліонів українських синів? Ці тенки й аеропляни можуть повернутися проти теперішніх ворогів українського народу і можуть станути на службу для нашої справи. В будучій війні хемія буде грати основну ролю. Наші націоналісти повинні виучуватися цеї штуки й заздалегідь підготовлятися до тої ролі, яку їм прийдеться відограти. Часи козацької шаблі минулися. Тепер наші козаки повинні учитися нових засобів, якими є радіо, аеропляни, ґази, хемія. Ці засоби в наших руках, а крім того патріотизм, ідеалізм і запал українського народу це річи, що запевняють нам повну побіду у наступній війні.

П. С.

Хрістіян Віндт.

ДУХ.

Є ріжні духи, що не дають людям спокою по ночах. У мому сусідстві робить собі жарти дивний нічний дух. Він краде людям штани і то всі, які подибле в мешканнях. Тільки штани, іншого одіння навіть не торкається.

Я не хотів ніяк вірити, щоби щось таке могло діятися. Я взагалі не вірив у духи. Та раз вечором, як я із товаришами сидів при пиві у гостинниці, побачив я, що якийсь гість увійшов у штанах від піджами. Виглядав він дуже комічно у чорній блюзі та рожевих штанах у фіолетові цвіти. Ми всі зчудувалися.

— Чи чував хто щось таке! — сказав той гість. Дух був у нас цієї ночі та закрав мені всі штани. Оставив мені лише ці від піджами.

— А бачиш, — звернувся до мене мій сусід — що таки правда, що говорять про того нічного духа!

Я поблід і з острахом подумав, що то буде, колиб так дух навідався до мене.

Я випив зараз іще кілька кухликів пива та чарок горівик, щоби додати собі відваги. Я сказав собі, що як дух навідається до мене, на місці вбю його. По третій годині пішов я до дому. Як я замкнув за собою браму, не міг на сходах засвітити світла. На помацьки мусів викарабкатися аж на пятий поверх. Я підозрівав, що то дух нарочно попсував електрику.

Я був дуже щасливий як знайшовся у моїй кімнаті. Як уже стало розвиднюватися, я заснув. Коли пробудився, насамперед мій зір упав на крісло, що стояло біля ліжка. Я мало не зомлів. На кріслі, де я звичайно вішаю мій одяг, як іду спати, не було штанів. Лише блюзка та камізелька. Що мені було тепер діяти? Маю лише цей один одяг. І лише одні-одинокі штани. Все інше, навіть плащ і загортка, в заставничому домі. Як мені тепер показатися на вулиці?

Пополудні в другій годині господиня принесла мені на сніданок каву.

— Ви сьогодні взагалі не встаєте? — спиталась вона.

— Я щось трохи хорий — сказав я, бо мені було якось ніяково признатися, що мені вкрали мої одинокі штани.

На другий день під вечір, як мені вже накучило лежати, попросив я господиню, щоб потелефонувала до одного з моїх приятелів, щоб зараз прийшов до мене.

Відвідали мене два приятелі. Я розповів їм, що дух і мені вкрав штани та попросив їх, щоб позичили мені які.

Приятелі пішли та за хвилину прислали мені післанцем полатані пепітові штани. Я щасливий вискочив з ліжка. Хотів надягнути штани, що виглядали трохи завеликі та заширокі. Вже підніс я праву ногу, щоби встромити її у штанку — і зараз волосся стануло мені дубом.

Мої власні штани мав я на собі. Два дні пролежав я так у них у ліжку. В моїх штанах.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Відчит про Лемківщину.

В неділю, дня 24. травня б. р., відбувся в Йонкерс відчит п. М. Дудри про допомогу Лемківщині. Відчит цей для йонкерської громади був під кожним оглядом цікавий. Наші старі еміґранти лемки мали змогу довідатись точно від наочного свідка, який перейшов цілу Лемківщину здовж і поперек, про теперішне життя своїх братів. А ніщо мабуть лемка не може більше цікавити, як доля його найближчої, рідної землі. Зацікавлення було тим більше, що відчит цей був виголошений в незвичайно приступних словах та формі і всі, розуміючи добре, слідили з запертим віддихом. Відчитів таких придалосяб більше йонкерській громаді, бо тут велика маса лемків, та багато з них далось збаламутити ріжним несовісним аґентам. Окреме місце в промові було присвячене виясненні назв: Русь, Росія, Україна, що очевидно нашим лемкам найбільше потрібно, бо тільки через незнання тих назв, а не зі злої волі, велика частина лемків іде проти свойого власного народа.

По закінченні відчиту відбулась збірка, яка принесла $17. В тім є жертва о. Кінаша в сумі $5.

Відділ Орґанізації Оборони Лемківщини буде заложений в найближчій будуччині.

АЛЬ МОНАТАБІ

(Араби прославлюють 1000-ліття свого великого поета).

Цього року араби прославлятимуть дуже святочно 1000-ліття трагічної смерти одного з найбільших своїх поетів, Аль Монатабія. Поправді звався він Абут Таіб Ахмед Ібн ель Гусейн Аль Джафі Аль Кенді. Прозвали його Аль Монатабі, що значить „Так званий пророк", бо хотів стати пророком, та це йому не вдалося. Тоді присвятився поезії та ще за життя став славний в арабському світі.

Аль Монатабі народився 915-року (303-го магомеданської ери) в Куфі, в Іраку. В тих часах Куфа була одним із головних осередків арабської літератури та мистецтва. Аль Монатабі був бідного роду. Батько працював на прожиток ношенням води до пиття. Ахмед уже змалку заходив до прилюдних бібліотек у Куфі й багато читав. Як підріс, пішов у сирійську пустиню, де пристав до кочовиків і від них навчився найчистіших діялектів арабської мови. Живучи життям кочовиків, Ахмед виріс на відважного і хороброго юнака, що був дуже гордий на своє арабське походження.

Хотів стати пророком і зібрав коло себе кількох учеників. Його наука здавалася небезпечною для влади і проти нього вислали військо. Одначе Ахмед не хотів боротися, а піддався владі. Його звязали та відвели до сьогоднішнього міста Гомс. Як його вивели, щоби судити, присягнув, що ніколи вже не піде тією дорогою, тому його увільнили. Як сидів у вязниці, надали йому прізвище Аль-Монатабі, яке осталося йому до кінця його життя.

Як вийшов із вязниці, знайшовся у великій біді. Мусів боротися довго з нуждою. Тимчасом довідалися про його поетичний талант і 948-го року взяв Аль Монатабія на свій двір славний арабський воївник Саіф-уд-даўте („Меч дісарства"). Двір його був в Алепі. Аль Монатабі написав багато пісень у честь Саіф-уд-даута та прославив його в арабських землях. Та численні письменники й учені, що також були найшли пристановище на князевому дворі, не хотіли, щоби князь вище цінив Аль Монатабія, ніж їх, і стали його обріхувати й очернювати. Положення його було прикре. Та Саіф-уд-дауте усеж таки держав його на свому дворі. Тоді Аль Монатабієві противники змовилися, що мусять таки якось тому перешкодити. Письменник Ібн-Калаваіг визвав Аль Монатабія на двобій, який реагував дуже жорстоко та напав на свого противника. Наслідок був такий, що Аль Монатабі мусів покинути Саіф-уд-даутів двір і втік до Єгипту, де в тих часах володіла династія Ікчідів.

Аль Монатабі знайшов оборонця у регенті Єгипту, Кафурі, який опікувався поетами. Кафура багато винагороджував Аль Монатабія, який прославляв свого добродія. Та одного дня забажав Аль Монатабі стати губернатором Саіду. Кафура не хотів згодитися на це, кажав, що поети не є на те, щоби були губернаторами провінцій чи міст. Аль Монатабія дуже вразила ця відмова і він покинув двір Кафури. А щоби ще відплатитися йому, написав проти нього низку сатир, потім утік у рідне місто Куфу, де також не побув довго.

Бажав пригод, тому пішов до Кіразу в Персії. Тут заопікувався Аль Монатабієм могутній князь Адод-ад-дауле, з династії Буїдів. Аль Монатабі почувався дуже добре на новому дворі. Його цінили й шанували. Жінки вивирали собі його пісні. Аль Монатабієва слава доходила у найдальші закутини арабської країни, від Еспанії до Багдаду та Червоного моря.

Та небаром Аль Монатабі згинув трагічною смертю. Вибрався в подорож до Багдаду. Зі собою взяв лише одного слугу. По дорозі напали на них розбійники та зажадали, щоби віддали все, що мають. Аль Монатабі зпочатку упокорився перевазі. Тимчасом, як їх розбійники грабили, Аль Монатабіїв слуга став деклямувати вірші з його одної пісні, в якій прославлював геройства арабських переможців. Тоді Аль Монатабі спалахнув, пробудилася в ньому його колишнє завзяття, вирвав одному розбійникові меч із рук і кинувся на розбійників. Убив їх кількох, одначе інші заколили його списами. Так згинув Аль Монатабі на 50-му році життя.

Одна збірка Аль Монатабієвих пісень вийшла в Бейруті 1882 року із поясненнями арабського письменника Назіф-уль-Фазіджія. Пізніше вийшли в Єгипті й Европі й інші збірки його пісень.

Послушний чоловік.

Пан Стефан був зразково вірним і послушним чоловіком. Коли жінка захотіла до Славська, він подушив портфель і жінку витранспортував, хоч ані дрібки снігу ніде не було.

Щоб за час неприявности в хаті щось не пішло впоперек задумам пані Люсі, висилала вона щоденно довгі „послання" з інструкціями для чоловіка, щоб точно придержувався цих доручень.

„Вважай, чи служниця не краде...Неро хай дістає щоденно свої пів кіля костей... Зверни увагу, чи канарок дістає щоденно свіжу воду... Припильнуй, щоб золоті рибки дістали нормальні порції хробачків... Скажи направити стару канапу... Дбай, щоб матері нічого не бракувало і щоб почувалася біля свого зятя як біля рідного сина"...

А потім „пост скріптум":

„Я надумалася. Не роби собі заходу з цим старим дороболом. Викинь її просто на смітник"...

Чергового дня, кілька годин після того, як пан Стефан дістав лист зі Славська, його дружина дістає телеграму:

„Приїзди негайно. Мешкаю покищо в Нар. Гостинниці на твій кошт. Зять одурів і викинув мене кухонним вікном на смітник — Мати".

Щойно по приїзді жінки виснилося, що це канапу треба було викинути на смітник.

В недалекій будуччині.

Коли диктатор лежав уже на смертній постелі, прийшов до нього священик:

— Подумайте про своїх ворогів і простіть їм, щоб і Бог міг простити вам гріхи.

— Не маю ворогів! — відповів диктатор.

— Алеж, екселенціє! Як хтось занимає таке високе становище...

— Не маю ворогів! — перебиває диктатор.

— То може всетаки пригадаєте собі.

— Ні, кажу вам, що не маю ворогів!

— Алеж, екселенціє...

Тут диктатор останками сил зірвався з постелі і люто крикнув:

— Не маю ворогів! Усіх, які були, я казав розстріляти!

Рекляма.

В Козові, пов. Бережани, вималював фризієр собі шильд, але поставив хибно знаки перепинання. Напис вийшов такий:

Ту стриже, волосся рве, зуби голить, бороди фарбує, брови масує, обличчя лікує пявками.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ЗБІРКА НА НАРОДНІЙ ДІМ У СТРУТИНІ НИЖНІМ.

Збірка почалася 27. липня 1929-го року. Зложили: Г. Дідоха $33; Ф. Кравців $31; по $30: І. Дідоха, Ф. Дідоха; по $25: І. Думенко, В. Наводворський; М. Бубній $12; М. Кравців $11; по $10: І. Бігун, Н. Геврич, Ігнат Скепко; по $8: Ю. Кравців, В. Липовський; по $7: Марія Липовська, М. Кондрат, І. Федорка, В. Прокопів, М. Мельник, Ст. Кравців; по $6: Д. Гаврилів, М. Луців; по $5: Ст. Думенко, Марія Гладка, І. Дідоха (Тимка), М. Липовський, Н. Липовський, Т. Гавриляк, А. Ацетуро; Ю. Липовський $4.20; по $2: Д. Дідоха (Тимка), І. Шумка, І. Войтко, І. Шумовський; по $1: Д. Луців, В. Рудевич; Даскин 50 ц.; А. Голеко 20 ц.

На лісту Івана Думенка: Д. Кальба $1.25; по $1: С. Бураковський, Г. Залепський; Д. Кушнір 75 ц.; по 50 ц.: С. Малишка, Ф. Мечник, І. Шуран, І. Горочун, М. Гаврилів, Р. Дудак, М. Верхвець, А. Панасевич, А. Кравчук, М. Литвин, М. Тарнов, В. Липовський, Т. Сокала; І. Мисько 35 ц.; по 25 ц.: Ф. Леськів, С. Багрій, Расевич, М. Добжинський, Н. Слома, А. Ефінчік, А. Крестина, І. Хай, В. Стасюк, В. Чичота, І. Рутка, С. Волинець, В. Гетьман, М. Бурсевич, Й. Хомеїв, М. Тарновський, В. Осецький, М. Ґіба, М. Мельник, Й. Никорак, Іваховський, В. Добротвор, А. Сирота; О. Гавриляк 10 ц.

На лісту Григорія Дідохи: І. Штоґрин $3; по $2: о. П. Понятишин, І. Настюк, В. Сидорович; по $1: Т. Каськів, о. Й. Чаплинський, П. Романишин, М. Фатюк, О. Пасічник (кравець), Д. Тули; по 50 ц.: Марія Скубова, М. Андрушко.

На лісту Василя Наводворського: по $1: М. Коритко, П. Корда; І. Рутка 50 ц.; по 25 ц.: В. Осецький, П. Гарматюк, Р. Дудак.

На лісту Михайла Мельника $8. — На лісту Марії Прокопів $8. — На забаві у В. Липовського 27. липня 1929 зібрано $86.15; на забаві у В. Липовського 19. січня 1935 зібрано $36.25; на забаві у В. Липовського 22. червня 1935 зібрано $58.80. — З представлення 18. квітня 1936 прийшло $85. —На лісти зібрано $51.25. — Коляда, процент, безіменні жертви $36.20.

Разом усіх приходів було $700.55. — Розходу було $9.90. — Вислано до Струтина Нижнього $681.35. — Зістає $9.30.

Всім жертводавцям щира дяка.

Комітет: Григорій Дідоха, Іван Думенко, Федьо Кравців.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 96, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 7-го червня, в год. 2-гій пополудні в домі Українського Товариства від ч. 723 Carson St. — Дмитро Василик, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться 7-го червня зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Райс і Оклей вул. Нагадуємо всіх членів, щоб вирівняли свої залеглости й прийти на збори, бо маємо важні справи до вирішення. Неприявні на зборах члени заплатять 50 ц. кари згідно з ухвалою уряду. — Петро Сачавський, предс.; Михайло Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 5-го травня ц. р. помер ЙОСИФ МАДЕЙ, а дня 14-го травня помер ІВАН КОЦАНИР, члени бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союзу.

В похоронах обох покійних членів брали участь члени бр. св. Стефана і родини.

В. Ім П.

Т. Шпікула.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 31 травня померла в 51 році життя Марія Алек родом зі села Дорогова, повіт Станиславів.

Похорон відбудеться в середу рано в годині 9-тій з похоронного заведення П. Яреми.

Просимо родину і знайомих прийти на похорон і віддати покійній останню прислугу.

Дочка Розалія
і зять Ковальчук.

По шотляндськи.

Зустрічаються два шотляндці.

— Ви дістали мій лист?

— Авжеж.

— Чейже я вам писав, що прошу руки вашої дочки, а ви навіть не вважали за відповідне відповісти...

Шотляндець дивиться зчудований:

— А ви залучили марку на відповідь?

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (19)

Поїзд мчав безжурно вперед. Сполохані на хвилю звірі і птахи повертались назад до старого настрою. Ніч чорним круком покрила нетрі. Високо на галузі дерева сиділи два хлопці, які здавали собі тепер добре справу з того, що вони мусять забути страх, забути милосердя; мусять стати сильними, коли хочуть далі жити.

Тарзан сидів на горбі і очікував поїзду. Він пильно слідив за заходом сонця й поволі почав непокоїтися. Що сталося? Чому поїзд не надходить? Вкінці він не видержав і подався на стацію запитати, що сталося. Довідавшися, що поїзд вискочив із шин, йому на серці похолонуло. „Хлопці! Чи не сталося їм що злого?"

Що робити? Якби він знав у котрому місці! Обійшовши довкруги стацію, він знову звернувся до начальника стації з запитом, що робити? Начальник відповів, що найкраще чекати. Поїзд не розбився, його скоро знову поставлять на шини і за годину дві, він буде тут. Поїзд дійсно незабаром надіхав. Та яке було розчарування, коли Тарзан не знайшов там хлопців!

Тарзан бистро оглядав пасажирів, а коли останній висів і між ними не було Діка ні Дока, він тяжко зажурився. Відвернувшися набік, він почав напружено думати: „Вони мусіли бути в поїзді, але через необережність певно загубилися. Тепер їм грозить небезпека". Так диктував йому його прямий розум, і це була правда.